

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: ~

Cím: Vidor bukásának története.

Forrás: magyar nemzet.

Bp.

(Hely)

406. VIII/25

(Idő)

(Köt. v. füz.)

Osztályozás

Tárgy

92

Hely

Vidor Pál

"1906"

VIDOR BUKÁSÁNAK TÖRTÉNETE.

Hiteles adatok.

(Hatodik közlemény.)

A mi ezután következik, az már bele-nyulik a közelmúlt pertraktált eseményeibe. Az utolsó felvonáshoz közelgünk. És a feladat, a melyet magunkra vállaltunk — igazi világításban állítani a nyilvánosság elé azt a bűnös rosszakarattal félremagyarázott tragédiát — most, az utolsó felvonás előtt kétszeresen nehéz.

Ezt a felvonást már félig-meddig a nyilvánosság előtt játszották végig. Attól a perctől fogva, hogy egy kétségtelenül nagystilű szélhámos — Hosztalek Harkányi Nándor János — játékaival ezzel a magával is tehetetlen marionett-csoporttal, nyilvánosságra jutottak, a Népszínház ügyei szakadatlanul a nyilván-

nosság bonczoló-asztalán fekdtek. És mégis: a tragédia kifejlődésének, az összeomlásnak pillanatában, sikerült ennek a tragédiának háttérét el-ötétíteni, a színt pedig úgy megvilágítani, mint az egyeseknek legjobban hasznára volt.

A háttérét már eddig is megvilágítottuk. Tömértelen hazugságról szakítottuk le kiméletlenül a leplet, hogy ez a háttér világos legyen akkorára, a mikor az utolsó jelenetekhez jutunk. Itt vagyunk. Ismert dolgokat ismételni nem akarunk. De ott, a hol hazug ferdítéssel, rágalmazással, gyanúsítással, lap-pangó vádaskodással látjuk eltakarva a féltett igazságot: ott nem fogunk visszariadni attól sem, hogy apró részletekkel is előhozakod-

junk a nagy hazugságok ellen. Ezek a részletek nagyon fontosak, mert ezeket a részleteket elhallgatták.

A Hosztalekiáda fölelevenítésébe nem megyünk bele. Egy nagy hazugságot azonban itt is tisztázni fogunk. És ha ezzel is elkészültünk, gyors tempóban jönnek rendre mind.

Az utolsó jelenetekhez jutunk. De ha a függöny legördült, nekünk akkor is lesz még egy s más mondanivalónk.

Stoll, Raskó és Pintér panasza.

Lapzárta után kaptuk szombaton ezt a levelet a mely lapunk pénteki közleményére vonatkozik:

Budapest, 1906 december 22.

Igen tisztelt szerkesztő ur!

A Vidor-féle esetből kifolyólag eddigelé nem tartottam szükségesnek a nyilvánosság elé oly dolgokat hozni, a melyek egyrészt szigoruan a színház belső ügyei voltak; másrészt egyes személyeket érintettek.

A »Magyar Nemzeté mai számában» Stoll, Raskó és Pintér panasza« címén megjelent nyilatkozatra vonatkozólag megjegyzem azonban, hogy:

1. nevezett urak saját személyükre, s saját kezeikhez kaptak nevezett intézettől a szabályszerűen lebonyolított kölcsönt, nyilvánvalóan téves tehát az az állításuk, hogy a pénzt tőlém kapták.

2. Ezen pénz az illető urak saját szükségleteihez, s nem a színház céljaira kellett.

a ki fizetéséből igen csinos kis vagyont szerzett. Ekkor új igazgató következett s Kenedich alkalomadtán adott neki pénzt kölcsön, de *sohasem kapta vissza*. Az igazgató csődbe jutott s Kenedichnek mindene elveszett.

Am ez hagyján. Következett a Vidor-éra s Kenedich teljes erővel lépett akcióba újra, hogy pénzt kerítsen a megszorult Vidoréknak, a kiket különben több cselekedetével még *Porzsol*t igazgatása alatt nagy hállára köt-lezett.

1906 augusztusában egy főuri társaságból álló konzorcium összehozásán fáradozott s *nem éppen sikertelenül*. Ebből az időből, ennek igazolására két dokumentum maradt meg. Az egyik egy levél, a másik *egy meg nem jelent újságcikk*.

Augusztus 6-án Vidor a következő levelet írta Reitter Ferencnek:

Kedves Feri!

Neuschloss-czég egyezsége hivat fel a te leveled folytán. Mivel én nem tudom, hogy mit ajánlottál, légy szives megírni, hogy szombaton elmehessek felkészülve a czég ügyvédjéhez.

Valami Berger nevű budapesti czég, Rajna ajánlotta, hajlandó a Rab Mátyást szállítani, én azonban még Árvai és Mezeivel is érintkezésbe lépek, hátha olcsóbban szállítja. Én minden perczen várom sógorom sürgönyét, hogy mikor kell temetésre mennem. Egy rokonom éli utolsó perceit. *Nem szeretnék pedig elmenni, mert Karola is . . .* valóságos gyötrellem a pihenés.

Kenedich biztatlan irt Bécsből, hogy az urí támogatást okvetlen megszerzik . . . vedremo!

Dezső is telefonált, hogy van új embere, én azt mondtam: *most egyelőre tartson szünetet a penakeresésben*.

Ö el Tata.

Az újságcikk dolga is érdekes. Aczél Endre, egy fővárosi kolportázs-lap szerkesztője augusztus végén a következő levelet küldte Vidornak:

Kedves Pál!

Ezt a Bécsből, levelezőmtől küldött tudósítást, minthogy le nem közölném, még ha biztatnál is, elolvasás végett megküldöm.

Olal pajtásod

Aczél Endre.

A czikk szószerint így hangzott:

A Népszínház válsága

A bécsi magyar főuri körök rokonszenve:

— Saját tudósítónktól. —

A Népszínház ismét anyagi válságot hirdet — legatöbb itt Bécsben! Nem annyira a Népszínház, mint Vidor Pál igazgatót akarják megmenteni a súlyos anyagi veszedelméből, a mely már égetően fenyegeti. A Népszínház művésztársai június hó óta nem kapták meg a fizetésüket s ezek is türelemmel játszanak, nem annyira a közönség, mint inkább Vidor Pál igazgató szármalmas helyzete miatt. Batthyány Tivadar gróf, a Tulipán szövetség elnöke szintén megtesz minden lehetőt, hogy Vidort súlyos anyagi helyzetéből kimentse. Batthyány Tivadar gróf ajánlatára Kenedich Gyula, a Népszínház énekes tagja, Jurányi újságíró kíséretében Bécsbe érkezett, hogy az itt tartozkodó magyar főuri körök anyagi támogatását megnyerjék. Kenedich, a *fáradozó művész ma több helyen járt* — s mint bécsi tudósítónk jelzi — *sikerrel!*

Kenedich tasztel-lélelkel azon volt tehát, hogy segítsen Vidorékon. Lótott, futott, fáradozott, a maga pénzén utazgatótt *financierek után* s a köszönet érte az lett, hogy mert Vidorné *nem szívelhet*e — ellökték, mint egy kifacsart cziromot. Nem játszották, mellőzték, keserítették, sőt Vidorné tudtára is adatta, hogy szerződésre se számítson a jövőre. Szegény Vidor, a ki szívében igazán hálás volt Kenedich iránt: *nem tehetett semmit . . .* Szava se lehetett Vidorné mindenható akarata ellen.

(Folytatjuk.)

3. A részletek mindaddig pontosan fizettek be a hitelt nyújtó intézet pénztárában, míg a színház pénzügyi helyzete azt megengedte. A levont részleteket akkortól fogva nem fizették be a mikor másfajta tartozásainkat sem tudtuk fizetni.

4. A részletek folytatólagos befizetése annál az intézetnél, a hol a Népszínház huszszor annyival tartozott mint nevezett urak előleg-kölcsönei voltak nem volt sürgős szükséglet.

Kiváló tisztelettel szerkesztő ur kéz hive

Reitter Ferenc,
számantánac os.

Ez a nyilatkozat szintén csak megerősítése annak, a mit mi ezekről a levonásokról mondtunk. De azért nem változtat azon, hogy az a pénz lefoglalt pénz volt, a melyet más célra fordítani nem volt szabad. — Hogy a Belvárosi Hitelegylettel nagyobb-szerű üzleti viszonyban állt Vidor, az természetesen csak annyiban befolyásolja az ügy kriminális jellegét, hogy a *Belvárosi Hitelegylet* esetleg nem lép fel panaszosként. St. U, Ruskó és Pintér azonban teljesen belátásuk szerint cselekedhetnek.

Lautenburg meghívása.

A mikor julius első napjaiban Reitterék által a felvett 25 000 koronából fedezni tudták a szünidei gázsikat, Vidor komolyan kezdett foglalkozni azzal a tervvel, hogy a *színházat átadja valakinek*. Valami módon szabad-wni akart a *színházról*: valósággal kedvét vesztette mindenféle tekintetben. Reitter maga természetesen ezer örömmel fogadott volna bármilyen expedienst, a mely lehetővé tenné a *»békés elvonulást«* s szintén buzgón fáradozott azon, hogy találjanak valakit, a ki átvenné a színházat, akárcsak finanszirozását. Julius 10-ike táján felajánlották a színházat Lautenburg Zsigmondnak, a magyar születésű berlini színházigazgatónak, a ki, mint többszörös milliomos, akkortájt adta el színházát; a berlini *Residenz-Theatert*.

Lautenburg július 16-án Heringsdorfból levelet írt Vidornak, a melyben megköszöni az ajánlatot, de azt csak akkor fogadná el, ha a népszínházi bizottság saját kezelésébe venné a színházat s őt fix fizetéssel igazgatónak hívná meg.

A Lautenburg-kombináció ez időben tehát vízbe esett, de a kutató munka tovább folyt.

— Szabadulni, szabadulni — mondotta Vidor és egyre hajtotta minden emberét, hogy hozzanak már valakit, a ki nagyobb kölcsönt nyújtana, társnak lépne be vagy akár egészben átvenné a színházat.

Ebben az időben emberfeletti munkát fejtett ki egy nem foglalkoztatott, mellőzött, kifosztott színész: *Kenedich Kálmán*.

Egy áldozat.

Egy külön fejezet illeti ezt az embert, a ki ma művészi mivoltából teljesen kiforgatva, koldussá téve éldegél abból a kis fizetésből, a mi a Népszínházról még jár neki. Mert ha van igazi áldozata ennek a szerencsétlen színháznak, ha van valaki, a ki sirhat és panaszkodhat a miatt, hogy a Népszínház kétszer egymásután volt színházvezetéshez nem értő, tőke felett nem rendelkező emberek kezében, akkor *Kenedich Kálmán* az.

Kenedich Kálmán jóval *Porzsolt Kálmán* előtt került még tenoristának a Népszínházhoz. Szorgalmas, szolid, takarékos színész volt,